

TÜRKİYE'DE LOJİSTİK FAALİYETLERİN BÖLGESEL KALKINMA AÇISINDAN ÖNEMİ

Yazar
Dr. Burak KÜÇÜK

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayım ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

**Bu Kitap Prof. Dr. Mehmet TANYAŞ'ın Danışmanlığında Yürütülen Burak KÜÇÜK'e ait "Türkiye'de Bölgesel Kalkınma İle Lojistik Performans Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" Adlı Doktora Tezinden Üretilmiştir.*

ISBN

978-625-8125-17-7

Kitap Adı

Türkiye'de Lojistik Faaliyetlerin Bölgesel Kalkınma Açısından Önemi

Editör

Mehmet TANYAŞ

ORCID iD: 0000-0001-8934-3787

Yazar

Burak KÜÇÜK

ORCID iD: 0000-0003-3133-2190

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Sayfa ve Kapak Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

BUS000000

DOI

10.37609/akya.1382

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Dünya’da gelişmiş ülkeler haricinde kalan az gelişmiş ülkeler ve gelişmekte olan ülkelerde de olduğu gibi Türkiye’de de bölgeler arası dengesizlikler mevcuttur. Bu sorunu yaşamakta olan ülkelerin söz konusu bölgesel dengesizliklerini gidermek için sosyo-ekonomik ve kültürel yapı özelliklerine bağlı olarak farklı bölgesel kalkınma politikaları uygulamaktadırlar. Bu politikalar; belirli sosyal ve ekonomik kriterler bakımından ortak özellikler taşıyan ve geri kalmış bölgelerin kalkındırılarak diğer bölgelerle arasındaki gelişmişlik farkının giderilmesi amaçlanmaktadır. Lojistik faaliyetler ise bu noktada özellikle tarım ve sanayi faaliyetleri için yeterli kaynak ve imkâna sahip olmayan bölgeler için itici bir güç olabilmektedir.

1. Endüstri devrimi ile başlayıp günümüzde de Endüstri 4.0 süreciyle devam eden sanayileşme hareketleriyle kalkınma süreci içine giren ülkelerde lojistik sektörü, yarattığı istihdam, milli gelir ve yabancı yatırımları yönlendirme yönü ile ülke ekonomisinde önemli ekonomik etkiler yaratmaktadır. Lojistik sektörünün yıllar itibarıyla büyüyen hacime sahip olması ve önemli görülmesinin en temel nedeni ise tüm sektörler için hizmet vermesi olarak ifade edilebilir. Günümüzde sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren firmaların verimliliği ve dolayısıyla ülkelerin rekabet gücü lojistik sektörünün başarısına bağlı olmaktadır. Türkiye’nin coğrafi konumu ile lojistik sektörü açısından stratejik öneme sahip olması nedeni ile son yıllarda lojistik faaliyetlere daha da önem verilmektedir. Özellikle kalkınma planlarında lojistik faaliyetlere ve özellikle taşımacılık ile ilgili faaliyetlere yer verilmektedir. Bölgesel kalkınma açısından lojistik faaliyetlerin önemli

Önsöz

bir rol üstlenmesiyle birlikte aralarında dinamik bir ilişkide bulunmaktadır. Bu kitapta lojistik kavramı ve gelişen lojistik sektörünün bölgesel kalkınma politikaları ile olan ilişkisi değerlendirilerek ele alınmıştır.

Dr. Burak KÜÇÜK

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1 BÖLGESEL KALKINMA	1
1.1. Bölge Kavramı ve Çeşitleri	1
1.2. Bölgesel Kalkınma Kavramı.....	5
1.3. Bölgesel Kalkınmanın Önemi	6
1.3.1. Sektörel Kutuplaşmış Kalkınma	8
BÖLÜM 2 BÖLGESEL KALKINMA VE LOJİSTİK	11
BÖLÜM 3 LOJİSTİK FAALİYETLER	17
3.1. Lojistik Yönetimi Faaliyetleri	24
3.1.1. Tedarik Lojistiği.....	26
3.1.2. Üretim Lojistiği	27
3.1.3. Sevkiyat Lojistiği	27
3.1.4. Tersine Lojistik.....	28
3.2. Temel Lojistik Faaliyetler.....	29
3.2.1. Depolama	30
3.2.1.1. Depoların Sınıflandırılması	31
3.2.1.1.1. İşletme Fonksiyonuna Göre Depolar	32
3.2.1.1.1.1. Geleneksel Depolar	32
3.2.1.1.1.2. Dağıtım Merkezi	32
3.2.1.1.1.3. Toplama Merkezi	32
3.2.1.1.1.4. Aktarma Merkezi	33
3.2.1.1.1.5. Sipariş İşleme Merkezleri.....	33
3.2.1.1.1.6. Terminal Depolar	34
3.2.1.1.2. Ürünün Türüne ve Özelliklerine Göre Depolar.....	35
3.2.1.1.2.1. Gıda Depoları.....	35
3.2.1.1.2.2. Tehlikeli Madde Depoları.....	36

3.2.1.1.2.3. Soğuk Hava Depoları	36
3.2.1.1.2.4. İlaç / Ecza Depoları	36
3.2.1.1.2.5. Askılı Ürün Depoları.....	37
3.2.1.1.2.6. Akışkan Ürün Depoları.....	37
3.2.1.1.2.7. Arşiv / Evrak Depoları	37
3.2.1.1.2.8. Ev ve Ofis Eşyası Depoları	37
3.2.1.1.3. Üretim Sürecine Göre Depolar	37
3.2.1.1.3.1. Hammadde Depoları	37
3.2.1.1.3.2. Yarı Ürün (Süreç İçi Stok) Depoları.....	38
3.2.1.1.3.3. Ürün Depoları.....	38
3.2.1.1.3.4. Teknik Malzeme Deposu.....	38
3.2.1.1.4. Mülkiyet Şekline Göre Depolar	38
3.2.1.1.4.1. Özmal Depolar	38
3.2.1.1.4.2. Kiralık Depolar	39
3.2.1.1.4.3. Sözleşmeli Depolar	39
3.2.1.1.4.4. Lisanslı Depolar	39
3.2.1.1.5. Dış Cephe Türüne Göre Depolar	40
3.2.1.1.5.1. Açık Hava Depoları	40
3.2.1.1.5.2. Betonarme Depolar	40
3.2.1.1.5.3. Çelik Konstrüksiyon Depolar.....	40
3.2.1.1.5.4. Çadır Depolar	40
3.2.1.1.5.5. Şişme Depolar	41
3.2.1.1.5.6. Tank, Bulker, Silo Depolar	42
3.2.1.1.5.7. Yer Altı Depolar.....	42
3.2.1.1.6. Saklama Birimine Göre Depolar.....	42
3.2.1.1.6.1. Dökme Mal Depoları	42
3.2.1.1.6.2. Parça Mal Depoları	43
3.2.1.1.7. Coğrafi Konuma Göre Depolar	43
3.2.1.1.7.1. Merkezi Depolar	43
3.2.1.1.7.2. Bölgesel Depolar	43
3.2.1.1.7.3. Cep Depolar.....	44

3.2.1.1.8. Otomasyon Düzeyine Göre Depolar	45
3.2.1.1.8.1. Düşük İrtifalı(Yükseklikte) Depolar	45
3.2.1.1.8.2. Yüksek İrtifalı(Yükseklikte) Depolar	45
3.2.1.1.8.3. Otomatik Depolar	45
3.2.1.1.9. Gümrük Durumuna Göre Depolar	47
3.2.1.1.9.1. Antrepolar	47
3.2.1.1.9.1.1. Genel Antrepolar.....	47
3.2.1.1.9.1.2. Özel Antrepolar	48
3.2.1.1.9.1.3. İhtisas Antreposu	48
3.2.2. Taşımacılık	48
3.2.2.1. Unimodel Taşımacılık	49
3.2.2.1.1. Karayolu Taşımacılığı.....	49
3.2.2.1.2. Deniz Yolu Taşımacılığı	50
3.2.2.1.3. Havayolu Taşımacılığı.....	51
3.2.2.1.4. Demir Yolu Taşımacılığı	52
3.2.2.1.5. Boru Hattı Taşımacılığı	54
3.2.2.1.6. İç Su Yolu Taşımacılığı.....	55
3.2.2.2. Multimodel Taşımacılık	56
3.2.2.3. Intermodel Taşımacılık.....	56
3.2.2.4. Kombine Taşımacılık.....	56
3.2.3. Paketleme ve Katma Değerli İşler.....	57
3.2.3.1. Paketleme ve Ambalajlama.....	58
3.2.3.2. Etiketleme	58
3.2.3.3. Elleçleme ve Katma Değerli Hizmetler	59
3.2.4. Muayene ve Gözetim	60
3.2.5. Müşteri Hizmetleri/Sipariş Yönetimi	60
3.2.6. Stok ve Envanter Yönetimi.....	61
3.2.7. Sigorta	62
3.2.8. Gümrük	64

BÖLÜM 4 LOJİSTİK SEKTÖRÜNÜN EKONOMİ VE KALKINMADAKİ ROLÜ.....	65
4.1. Bölgesel Kalkınma Stratejisi Olarak Lojistik.....	69
4.2. Lojistiğin Bölgesel Kalkınma Üzerine Etkileri	70
4.2.1. Döviz Akışı ve Yabancı Sermaye Girişi Etkisi	70
4.2.2. Gelir Arttırıcı Etkisi	71
4.2.3. Maliyet Düşürücü Etkisi.....	72
4.2.4. Altyapı Gelişimine Etkisi	73
SONUÇ	75
KAYNAKÇA.....	77

KAYNAKÇA

- AKIN, N. (2006). Bölgesel Kalkınma araçları ile Kalkınma Ajanslarının Uyum, İşbirliği ve Koordinasyonu, TEPAV Sempozyumu.
- Baki, B. (2004). Lojistik yönetim ve lojistik sektör analizi. Trabzon: Volkan Matbaacılık.
- Ballou, R. (2007). Business Logistics: Supply Chain Management (EDN 5). Prentice Hall.
- Canitez, M. (2011). Uluslararası pazarlamada lojistik ve uygulamalar (2. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Chopra, S., & Meindl, P. (2004) Supply chain management: Strategy, planning, and operation (2nd ed.). Upper Saddle River, N.J: Prentice Hall.
- ÇANCI, M., & ERDAL, M. (2003). Lojistik Yönetimi. İstanbul: UTİKAD Yayını
- DEMİRKOL, H., & ERDAL, M. (2003). Taşımacılık ve Lojistik Sektöründe Uluslararası Rekabet Avantajının Sağlanmasında Türkiye Altyapı Dinamiklerine Bir Bakış. Pazarlama Dünyası , 16-19.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2003). İstatistiki Bölge Birimlerine Göre Çeşitli Göstergeler. Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- Devlet Planlama Teşkilatı. (2003). Ön Ulusal Kalkınma Planı . Ankara: Devlet Planlama Teşkilatı.
- DİNLER, Z. (2001). Bölgesel İktisat (s. 2-404). içinde Bursa: Ekin Kitabevi Yayınları.
- ELİSA, S., MARIOTTİ, I., & MAGGİ, E. (2009). Does The Logistics Sector Gain From Manufacturing Internalisation?An Empirical Investigation on The Italian Case.
- ERCAN, F. (1996). Modernizm, Kapitalizm ve Az gelişmişlik (s. 16-17). içinde İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- ERCAN, F., & AKKAYA, Y. (2005). Yerel Yönetimin Yeniden Yapılandırılması ve Kobi Temelli Bölgesel/Yerel Dinamikler. Kapitalizm ve Türkiye II (s. 363) Ankara: Dipnot Yayınevi.
- ERDAL, M. (2005). Küresel Lojistik. İstanbul: Utikad Yayınları.
- ERDAL, M., GÖRÇÜN, Ö. F., GÖRÇÜN, Ö. ve SAYGILI, M. S. (2010). Entegre lojistik yönetimi (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınevi.
- ERDEM, H. İ. (2002). Lojistik Yönetimi Ders Notları. İstanbul: Y.T.Ü. Endüstri Mühendisliği Bölümü.

- GILLESPIE, R., RICHARDSON, R., & CORNFORD, J. (2001). Regional Development and The New Economy. EIB Papers , 109-131.
- GONZALEZ, A. (2002). Inbound Logistics Drives Strong Demand for Transportation Systems.
- GÜNDÜZ, A. (1994). Bölgesel Dengesizlik ve GAP Projesi. Malatya: Uğur El Matbaası.
- GÜNDÜZ, A. (2006). Bölgesel Kalkınma Politikası (s. 100-113), Bursa: Ekin Kitabevi.
- GÜRDAL, S. (2006). Türkiye Lojistik Sektör Altyapı Analizi. İstanbul: İTO Yayınları.
- GÜRDOĞAN, N. (2011). Girişimcilik Ve Girişim Kültürü. İstanbul: İGİAD Yayınları.
- HAN, O. (2018). Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, “E-Ticaret İçin Lojistik Yönetiminde Yeni Trendler” Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- HAN, E., & KAYA, A. (2012). Kalkınma Ekonomisi Teori ve Politika (s. 206-255). içinde İstanbul: Nobel Yayın.
- HOLWEG, M., & MIEMCZYK, J. (2003). Delivering the 3-day car the strategic implication for automotive logistics operations. Journal of Purchasing and Supply Management, 9(2), 63-71.
- ILDIRAR, M. (2004). Bölgesel Kalkınma ve Gelişme Strateileri (s. 8-71), Ankara: Nobel Yayın Dağıtm.
- KARATOP, B. (2017). Afetlerde lojistik yönetimi. (Ders notları). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.
- KESER, Y. H. (2011). Lojistik Sektörünün Rekabet Gücü Yönüyle Analizi: Türk Lojistik Sektörü İçin Bir Çalışma. BURSA: Uludağ Üniversitesi sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi.
- KESKİN, M. H. (2018). Lojistik tedarik zinciri yönetimi (geçmişi, değişimi, bugünü, geleceği) (7. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- KHAN, S. A. R., & YU, Z. (2019). Strategic supply chain management. Switzerland: Springer International Publishing.
- KOBAN, E., & KESER, H. (2010). Dış Ticarete Lojistik. İstanbul: Ekin Yayınevi.
- KOBAN, E. VE KESER, H.Y. (2015). Dış ticarete lojistik (6. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi
- KÜÇÜK, B. (2013) Türkiye’de Bölgesel Kalkınma İle Lojistik Performans Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” Doktora Tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- KÜÇÜK, B. (2021). Entegre Lojistik Yönetimi (Ders notları). İstanbul: Maltepe Üniversitesi.

- LAMBERT, D. M., & STOCK, J. (1993). *Strategic Logistics Management*. Irwin.
- LONG, D. (2016). *Uluslararası lojistik küresel tedarik zinciri yönetimi (Genişletilmiş 2. Baskı) (M. Tanyaş ve M. Düzgün, Çev.)* Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Lean, H. H., & Jinghi, S. (2010). *Logistics Development and Economic Growth in China*, Institute of China Studies. 04 22, 2013 tarihinde <http://www.iadb.org/intal/intalcdi/PE/2010/05814.pdf> adresinden alındı
- LOVERING, J. (1999). Theory led by policy: the inadequacies of the new regionalism (s. 380), *International Journal of Urban and Regional Research*.
- MÜSİAD. (2009). *Lojistik Sektör Raporu 2009*. İstanbul: MÜSİAD.
- OKSAY, S. (1998). Çok Uluslu Şirketler Teoriler Çerçevesinde Yabancı Sermaye Yatırımlarının İncelenerek, Değerlendirilmesi. *Dış Ticaret Müsteşarlığı Dergisi* , 4-5.
- ÖZDEMİR, A. İ. (2004). Tedarik zinciri yönetiminin gelişimi, süreçleri ve yararları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , 23, 87-96.
- PIRLİ, M. (2000). *Kalkınma Ekonomisi (s. 47-48)*. içinde Şanlıurfa: Harran Üniversitesi Yayınları.
- RICHARDSON, H. (1970). *Elements of Regional Economics (s. 104)*. içinde Penguin Modern Economics Texts.
- RODRİGUES, A., BOWERSOX, D., & CALANTONE, R. (2005). Estimation of Global And National Logistics Expenditures: 2002. *Journal of Business Logistics* , 14.
- SARAÇ, A. (2006). *Bölgesel Kalkınma Modelleri ve Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)*. Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi
- SAVAŞ, V. (1986). *Kalkınma Ekonomisi*. İstanbul: Beta Basım Yayımlar Dağıtım A.Ş.
- STOCK, J. R., & LAMBERT, D. M. (2001). *Strategic logistics management (4th ed.)*. Boston, MA: McGraw Hill Irwin.
- TANYAŞ, M. (2011). *Türkiye Lojistik Master Planı İçin Strateji Belgesi*. İstanbul: Türkiye İhracatçılar Meclisi Lojistik Konseyi.
- TANYAŞ, M. (2013). *Lojistik Yönetimi Ders Notları*. İstanbul: Maltepe Üniversitesi.
- TUNÇ, M. (1997). *Kalkınmada İnsan Sermayesi Yaklaşımları ve Türkiye’de İnsan Sermayesi Boyutunun Analizi*. Doktora Tezi . İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Türkiye Ekonomi Kurumu. (2003). Büyüme Stratejileri Tartışma Metni. 07 24, 2012 tarihinde www.tek.org.tr/dosyalar/BS_rapor adresinden alındı

TÜİK (2020), Türkiye İstatistik Kurumu,

ZHOU, W. (2002). Different Scenarios for Boras as a Regional Logistics Center. Göteborg University.